

እንኳን ከዘመነ ማርቆስ ወደ ዘመነ ሉቃስ በሰላም ያሸጋገረን ።

ጌታቸው ኃይሌ

እንኳን ከዘመነ ማርቆስ (2010 ዓ. ም.) ወደ ዘመነ ሉቃስ (2011ዓ.ም.) በሰላም ያሸጋገረን ። አዲሱን ዘመን ኢትዮጵያውያን በረኅብ የሚሞቱበትን የኢኮኖሚ ሁኔታ ለማቆም የምንጀምርበት ጊዜ ያድርግልን ።

የዘንድሮውን ዘመነ ማርቆስ የምናስታውሰው ከወያኔ የጭቆናና ጌትነት ነፃ የወጣንበት ዓመት እያልን ነው ። ወያኔዎችና በወያኔ አገዛዝ ተጠቃሚዎችም ፣ ከጌትነት መውረዳቸው ለጊዜው ቅር ቢላቸውም ፣ የኋላ ኋላ ወንድማማችነት/እትማማችነት እንደሚበልጥ እየተረዱት ይሄዳሉ ። ምክንያቱም ፣ ጌትነት የቀማኛነት በሽታ ያሲዛል ። ወያኔዎችና በወያኔ አገዛዝ ተጠቃሚዎችም በጌትነታቸው ዘመን ይህ በሽታና በሌሎች ላይ መንቀባረር እንደሌላቸው ውስጥ-ውስጡንም ውጭ-ውጭውንም ይወራባቸዋል ። እውነት ከሆነ ፣ ሌባ ከመሆንና ከመባል ወጥቶ ንጹሕ ከመሆን የበለጠ ደስታ የለም ። ተደስተንላችኋል ፣ ደስ ይበላችሁ ። ኢትዮጵያንና ሕዝቧን የምትከሷት ለውጡን ከማንም ቀድማችሁ በሙሉ ልብ ስትደግፉና ስትረዱ ነው ። ያለፈው ታሪካችን ነው ። የሚመጣው ወራሲዎቻችንን የሚያኮራ ግዳጃችንን የምንፈጽምበት ነው ።

እኛና ምዕራባውያን የዘመን አቆጣጠር መንሥኤያችን አንድ ሆኖ ሳለ (ሁለታችንም ከልደተ ክርስቶስ እንነሣለን) ልዩነቶች ለምን እንደተፈጠሩ የታወቀ ቢሆንም ፣ መግለጫው በየዓመቱ እመስከረም መባቻ ላይ ይሰጣል ። የኛ Julian Calendar ፣ የነሱ Gregorian Calendar ይባላሉ ። በኛ ዓመተ ምሕረት (ዓ. ም.) እና በነሱ ዓመተ እግዚእ (ዓ. እ. = AD) መካከል ሁለት ልዩነት አሉ ። ግን ሁለት መሆናቸውን ባለመገንዘብ የአንዱን ልዩነት ከሌላው ጋር እናምታታለን ። አንደኛው ልዩነት የ7/8 ዓመት ልዩነት ነው ። ስለዚህ ፣ ዛሬ በኛ 2011 ዓ. ም. በነሱ 2018 ዓ. እ. ነው ። ይህ ልዩነት የተፈጠረው ዘመን ቁጠራ ሲጀመር ምዕራባያን 7/8 ዓመት ቀደም ብለው ወይም እኛ 7/8 ዓመት ዘግየት ብለን ስለጀመርን ነው ። ሆኖም ፣ ይኼ ልዩነት በJulian Calendar እና በGregorian Calendar መካከል ያለውን ልዩነት የሚያመለክት አይደለም ፤ አንሳሳት ። በJulian Calendar እና በGregorian Calendar መካከል ያለውን ልዩነት የሚያመለክተው ሁለተኛው ልዩነት ነው ። እሱም ፣ ወር ስንጀምር በ10/11 ቀን መለያየታችንን ነው ። እስከ1582 ዓ. እ. (AD) ድረስ ሁላችንም ወር የምንጀምረው በአንድ ቀን ነበረ ። በ1582 ዓ. እ. (AD) ሊቃውንቱ በዘመናት ተቆርጠው የቀሩ ደቂቃዎችንና ዳግሚቶችን (minutes and seconds) ቢሰበሰቧቸው 10 ቀን ወጣቸው ። በዚያን ዘመን የገዛው የሮሙ ፖፕ ግሪጎሪ 10 ቀን የወጣቸውን የተቆረጡን ደቂቃዎችና ዳግሚቶች አምጥቶ ደመራቸው ።

የተቆረጡበት ምክንያት በብዙ ቦታ በሰፊው ተተኝቷል ። ለማስታወስ ያህል ፣ እንዲህ ነው ፤ አንድ ሙሉ ዓመት 365 ዕለት ፣ ከ5 ሰዓት ፣ ከ48 ደቂቃ ፣ ከ46 ዳግሚት (seconds) ነው ። ተመራማሪው ለአያያዥ የሚሻለው 48ን ደቂቃና 46 ዳግሚት ገድፎ ፣ ዓመቱን 365 ዕለት ፣ ከ5 ሰዓት ብቻ ማድረግ መሆኑን ወሰነ ።

ይህ ውሳኔ በየዓመቱ መስከረም ሳይጠባ ቀደም ብሎ ፥ መስከረም ጠባ ማለትን አስከተለ ። የፖፕ ግሪጎሪ ሊቃውንት እስከነሱ ዘመን ድረስ በየዓመቱ የተገደፉትን ደቂቃዎችና ዳግሚቶች ወደኋላ ሄደው ቢሰበሰቧቸው 10 ቀን እንደወጣቸው ነገሩት ። እሱም እነኚህን የተሰበሰቡትን ቀናት ደምራ ወሩን እንድትጀምር ቤተ ክርስቲያናቸውን አዘዘ ፤ ታዘዘች ። እኛ ባለንበት ረጋን ። ለምሳሌ ፥ ዘንድሮ እኛ መስከረምን የጀመርነው ፥ እነሱ ሰፕቴምበርን 10 ቀን ቀድመውን ከጀመሩ በኋላ ፥ በ11ኛው ቀን ነው ።

በየዋሃቹ ዘመን የዘመን ቁጠራ ችግር አልነበረም ። ሲነጋ ነበዞቹ አደን አደና ወይም ፍሬ ለቀማ ጫካ ውስጥ ውለው ሲመሽ ያገኙትን ይዘው ወደየ ዋሻቸው ይመለሱ ነበር ። የዘመን ቁጠራ አስፈላጊነት የታየው የሥልጣኔ (በተለይም የእርሻ) ባህል መዳበር ሲጀምር ነው ። እርሻ የአየርን ሁኔታ ተከትሎ የሚሄድ ሥልጣኔ ነው ። መቸ ነው ክረምት የሚገባው ፥ ዝናም የሚዘንመው? መቸ ነው የሚዘራው ፥ የሚታጨደው ፥ የሚሰበሰበው?

ደግነቱ ፥ የአየሩ ጠባይ የሚለዋወጠው ከሞላ ጎደል በተወሰነ ጊዜ ነው ። ገበሬዎቹ ማወቅ ያለባቸው እነዚያ የመለዋወጫ ጊዜዎች መቸ እንደሆኑ ነው ። ሊቃውንቱ እንደደረሱበት ፥ የአየር ልውውጦች ደርሰው የሚፈጸሙት በ365 ዕለት ፥ ከ5 ሰዓት ፥ ከ48 ደቂቃ ፥ ከ46 ዳግሚት (seconds) ጊዜ ውስጥ ነው ። ይኸንን ጊዜ “ሙሉ ዓመት” አሉት ። ሙሉ ዓመት ተመላልሶ ስለሚመጣ ፥ “ዓውደ ዓመት” (የዓመት ዙር) አሉት ። መስከረም 1 ቀንን “ርእሰ ዓውደ ዓመት” (የሙሉ ዓመት ቁንጮ) አሉት ።

አንድ ሙሉ ዓመት የሚባለው አንድ የ365 ዕለት ፥ ከ5 ሰዓት ፥ ከ48 ደቂቃ ፥ ከ46 ዳግሚት (seconds) ዙር አልፎ የሚቀጥለው 365 ዕለት ፥ ከ5 ሰዓት ፥ ከ48 ደቂቃ ፥ ከ46 ዳግሚት (seconds) ሲጀምር ነው ። እውነታው እንዲህ ከሆነ ፥ አዲሱን ዓመት የምንጀምረው እኩለ ሌሊት ላይ መሆኑ ለምቸት ነው እንጂ ትክክል ሆኖ አይደለም ። ትክክሉ 46ኛዋ ዳግሚት (seconds) ሞልታ ሌላው ዓውደ ዓመት ሲጀምር ነው ።

የዳበረው የሥልጣኔ ባህል ግብርና ብቻ አልነበረም ። ከዓመት ባነሰ ጊዜ የሚፈጸሙ ብዙ ጎዳዮች አሉ ። ለምሳሌ ፥ ሰዎች ለመቃጠር ሲፈልጉ ፥ “ነገ ፥ ከነገ ወዲያ” ፥ ያለፈውን ነገር ለማንሣት ፥ ታሪክ ለመመዝገብም ሆነ ለልጆች ለማስተላለፍ ሲፈልጉ ፥ “ትናንት ፥ ከትናንት ወዲያ” የሚባሉት አነጋገሮች አይበቁም ። ብዙ ዕለታትን መጠቁም አስፈለገ ። ምርምሩ ቀጠለ ። መጀመሪያ ዕለቱን ፀሐይ ወሰነችላቸው ። ፀሐይ የምትታይበትን ጊዜ “ቀን” ፥ የማትታይበትን ጊዜ “ሌሊት” ፥ ሁለቱን በአንድነት “ዕለት” አሏቸው ። ዕለት እየተመላለሰ ስለሚመጣ ፥ “ዓውደ ዕለት” አሉት ።

የሳምንትን ዓውድ ያለ አንዳች የተፈጥሮ ማስረጃ ሰባት ዕለት አድርገው ፈጥረው ፥ ለያንዳንዱ ዕለት የመሰላቸውን ስም ሰጡት ። እኛ ፥ በግዕዝ “እሑድ” (አንደኛ) ፥ “ሰኑይ” (ሁለተኛ) ፥ “ሠሉስ” (ሦስተኛ) ፥ “ረቡዕ” (አራተኛ) ፥ “ሐሙስ” (አምስተኛ) ፥ “ዓርብ” (ምሽት) ፥ “ሰንበት” (ዕረፍት ፥ ቅዳሜን) ቀን አልናቸው ። “ሰኑይ” ፥ “ዓርብ” ፥ “ሰንበት” የሚባሉትን ቃላት ለሦስቱ ቀኖች መጠሪያ ማድረጋችንና ሳምንቱን ሰባት ቀን ማድረጋችን ባሕረ ሐሳባችን ከዕብራውያን ባሕረ ሐሳብ ጋር ግንኙነት እንዳለው

ይመሰክራሉ ። ምክንያቱም ፥ “ሰኑይ” ዕብራይስጥ እንጂ ግዕዝ አይደለም ፤ “ዓርብ” ለዕብራውያን የሳምንቱ ምሽት (ማለቂያ) ፥ “ሰንበት” ዕረፍታቸው ነው ። “ሰባት” ዓለም ከነገሠው ተፈጥሮ እንዳለቀና ፈጣሪ ከፈጠራው እንዳረፈ የሚመሰክረው ፥ የኛም የሆነው ፥ የነሱ መጽሐፍ ነው ። ግን እነዚህን የዕብራይስጥ ስሞች የወሰድነው ብሉይ ኪዳንን ወደግዕዝ የተረገጡንም ጊዜ አይደለም ። እሱን የተረገጡምንው ወደግሪክ ከተተረገጡም መጽሐፍ ነው ።

ወርን ለመለካት ሁለት መንገድ ነበራቸው ። የሴቶች አበባ በየሰንት ቀኑ ነው የሚመጣው? ጨረቃ (ወርኅ) በየሰንት ቀኑ ነው የምትወለደው? እነዚህንና ምናልባትም ሌሎች ነገሮች ከእሳቤ አስገብተው ነበር ። ጨረቃ የምትወለደው አንድ ጊዜ በ29 ፥ ሌላ ጊዜ በ30 ቀን ቢሆንም ፥ የጨረቃን መመላለስ የተሻለ መለኪያ ሆኖ አገኙት ። ወር በጨረቃ መጠራቱ ስለዚህ ነው ። ወር/ወርኅ ማለት ጨረቃ ማለት ነው ።

2010 ዓመተ ምሕረት ከወያኔ የጭቁና አገዛዝ ነፃ የወጣንበትና አፈ ልንግችንን የተፈታንበት ያህል ፥ 2011ዓመተ ምሕረት በክልል ከመከፋፈል የምንድንበት ዘመን ይሁንልን ። “ኢትዮጵያ ያላት አንድ ድምበር ብቻ ነው ፤ ያውም ከጎረቤት አገሮች ጋር ብቻ ነው ። በውስጥ ያለው ያስተዳደር ወሰን ነው” ብንባልም የአስተዳደሩ ወሰን የጎረቤት ድምበርን ያህል ሠርቶብናል ።

የታደሱት የፖለቲካ መሪዎቻችን በሀገሪቷ ላይ የማይናወጥ መሠረት የያዘ ፍትሕ ርትዕ ያነግሡ ዘንድ ተሐድሷቸውን ያጽናልን ። ሙሉ ጤናቸውን ይጠብቅልን ። ለለውጡ አስተዋፅኦ ያደረጉ ጸሐፊዎችና ጋዜጠኞች ፥ በአካል ፊት ለፊት የተጋደሉ ጀግኖች ሁሉ ባለውለታችንና ሁሌም ጀግኖቻችን ናቸው ።

የንጹሕ ምርጫ ውጤት ሰፍር ቀጥሮ የሌለው ሕዝብ እንደሚያሳዝን ተረድተን ፥ የምንመኘው ዲሞክራሲ ሲነግሥ ፥ “ለዘላለም ንገሥ” የምንልበት ሰፊ ሆድ ይስጠን ።

አሜሪካን ሁል ጊዜም በዓለም ፊት የምትከበርበት ሥራ እንድትሠራ ያድርጋት ። የዓለምን ሰላም ዘላቂ ያድርግልን ።